

UDS

DATA
YAYINLARI

2023

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Mühendis

Mimar • Şehir Plancısı • Avukat • Biyolog • Kimyager
Unvan Değişikliği Sınavı

Hazırlık Kitabı

UDS

%100 GÜNCEL

Çevre, Şehircilik ve İklim
Değişikliği Personeli Görevde
Yükselme ve Unvan Değişikliği
Yönetmeliği hükümleri
doğrultusunda güncel olarak
hazırlanmıştır.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Mühendis, Mimar, Şehir Plancısı, Avukat, Biyolog, Kimyager

UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVI

KONU ANLATIMLI

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZARLAR

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir.
Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün
veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve
dağıtımını yapılamaz.

ISBN No/Tarih: 978-605-7511-77-5 / 17.12.22

Sertifika No: 40447

SAYFA TASARIMI

DATA Dizgi Grafik

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Tasarım

BASKI VE CİLT

Repro Bir Matbaacılık

ANKARA

Data Yayınları

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81

Faks: 0312 342 23 58

www.datayayinlari.com

bilgi@datayayinlari.com

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği gereğince açık bulunan kadrolar için “Unvan Değişikliği Sınavı” yapılacaktır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Personeline yönelik olarak “Unvan Değişikliği” sınavına kendinizi hazırlayacağınız güncel mevzuat ve akabinde kendinizi soru çözerek değerlendireceğiniz güncel sorulardan oluşan bu kitabımızı hazırlamış bulunmaktayız. Data Yayınları olarak siz değerli adaylar için elinizdeki Hazırlık kitabının çok faydalı olacağına inanıyoruz ve yapılacak sınavda başarılar diliyoruz.

Data Yayınları

	Grup Adı	DERS KONULARI	SORU ADEDİ
1	TÜM GRUP İÇİN ORTAK KONU	<p>* 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesindeki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 97 İla 126 İnci maddeleri.</p> <p>* 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (Ödevler ve Sorumluluklar, Genel Haklar, Yasaklar, Disiplin)</p>	20
2	Mühendis, Mimar, Şehir Plancısı, Avukat, Biyolog, Kimyager	<p>ORTAK ALAN (15 SORU)</p> <p>– T.C. Anayasası (Birinci Kısım İle İkinci kısmın Birinci ve İkinci Bölümleri)-3 Soru</p> <p>– Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi-3</p> <p>– İnsan Hakları ve Demokrasi-3 Soru</p> <p>– Etik Davranış İlkeleri-3 Soru</p> <p>– Genel Yetenek (Sayısal)- 3 Soru</p> <p>BAKANLIĞIN GÖREV ALANI İLE İLGİLİ KONU BAŞLIKLARI (15 SORU)</p> <p>– 5543 Sayılı İskân Kanunu-2 Soru</p> <p>– 2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu-2 Soru</p> <p>– Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği-2 Soru</p> <p>– 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu-2 Soru</p> <p>– 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu-2 Soru</p> <p>– 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu (Ödev ve Sorumluluk, Genel Haklar, Yasaklar, Disiplin) -5 Soru</p>	20+30
		TOPLAM SORU	50

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1

1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ (DÖRDÜNCÜ BÖLÜM)	5
TESTLER	

ÜNİTE 2

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU	32
TESTLER	

ÜNİTE 3

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI	47
TESTLER	

ÜNİTE 4

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ	62
TESTLER	

ÜNİTE 5

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ	125
TESTLER	

ÜNİTE 6

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ	151
TESTLER	

ÜNİTE 7

GENEL YETENEK	175
TESTLER	

ÜNİTE 8

5543 SAYILI İSKÂN KANUNU	240
TESTLER	

ÜNİTE 9

2985 SAYILI TOPLU KONUT KANUNU	257
TESTLER	

ÜNİTE 10

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ	265
TESTLER	

ÜNİTE 11

4735 SAYILI KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU	292
TESTLER	

ÜNİTE 12

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU	307
TESTLER	

1 SAYILI CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ (DÖRDÜNCÜ BÖLÜM)

1. ÜNİTE

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Görev: –Madde 97

(1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının görev ve yetkileri şunlardır:

a) Yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair imar, çevre, yapı ve yapım mevzuatını hazırlamak, uygulamaları izlemek ve denetlemek, Bakanlığın görev alanı ile ilgili mesleki hizmetlerin norm ve standartlarını hazırlamak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak ve ilgililerin kayıtlarını tutmak,

b) Çevrenin korunması, iyileştirilmesi, çölleşme ve erozyonla mücadele ile çevre kirliliğinin önlenmesine yönelik prensip ve politikaların belirlenmesi amacıyla gerekli çalışmaları yapmak, standart ve ölçütler geliştirmek, programlar hazırlamak; bu çerçevede eğitim, araştırma, projelendirme, eylem planları ve kirlilik haritalarını oluşturmak, bunların uygulama esaslarını tespit etmek ve izlemek, iklim değişikliği ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek,

c) Faaliyetleri sonucu alıcı ortamlara katı, sıvı ve gaz halde atık bırakarak kirlilik oluşturan veya oluşturması muhtemel her türlü tesis ve faaliyetin, çevresel etkilerini değerlendirmek; alıcı ortamlar ile ilgili ölçüm ve izleme çalışmalarını yapmak; bahse konu tesis ve faaliyetleri izlemek, izin vermek, denetlemek ve gürültünün kontrol edilmesini sağlamak,

ç) Her tür ve ölçekteki fiziki planlara ve bunların uygulanmasına yönelik temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve bunların uygulanmasını sağlamak, Cumhurbaşkanınca yetkilendirilen alanlar ile merkezi idarenin yetkisi içindeki kamu yatırımları, mülkiyeti kamuya ait arsa ve araziler üzerinde yapılacak her türlü yapı, milli güvenliğe dair tesisler, askeri yasak bölgeler, genel

sığınak alanları, özel güvenlik bölgeleri, enerji ve telekomünikasyon tesislerine ilişkin etütleri, harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak ve başvuru tarihinden itibaren **iki ay** içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde resen ruhsat ve yapı kullanma izni vermek,

d) Mekânsal strateji planlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak suretiyle hazırlamak ve mahalli idarelerin plan kararlarının bu stratejilere uygunluğunu denetlemek,

e) Milli Savunma Bakanlığının inşaat milli ve NATO alt yapı hizmetleri ile Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına bağlı genel müdürlüklere kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle yapım yetkisi verilmiş olan özel ihtisas işleri hariç talepleri halinde kamu kurum ve kuruluşlarına ait bina ve tesislerin ihtiyaç programlarını hazırlamak, her türlü etüt, proje ve maliyet hesaplarını yapmak veya yaptırmak, onaylamak veya onaylanmasını sağlamak, inşa, güçlendirme, tadil ve esaslı onarımlarını yapmak, yaptırmak ve denetlemek veya denetlenmesini sağlamak,

f) Yapı denetimi sistemini oluşturarak 29/6/2001 tarihli ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile Bakanlığa verilen görevleri yapmak ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılan veya yaptırılanlar da dâhil olmak üzere yapıların can ve mal emniyeti ile mevzuata ve teknolojiye uygunluk bakımından denetimini yapmak veya yaptırmak, tespit edilen aykırılık ve noksanlıkların giderilmesini istemek ve sağlamak; yapılarda enerji verimliliğini artırıcı düzenlemeleri yapmak, buna ilişkin faaliyetleri yönetmek ve izlemek; yapı malzemelerinin denetimine ve uygunluk değerlendirmesine ilişkin iş ve işlemleri yapmak,

g) Konut sektörüne ilişkin strateji geliştirme ve programlama iş ve işlemlerini yürütmek, yapı kooperatifçiliğinin gelişmesini sağlayacak ted-

1.
test

1 NUMARALI
CUMHURBAŞKANLIĞI TEŞKİLATI
HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI
KARARNAMESİ

1. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü
- B) Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü
- C) Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- D) Milli Emlak Genel Müdürlüğü

2. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Devlete intikali gereken taşınır ve taşınmazlarla hakların Hazineye mal edilmesi işlemlerini yürütmek, taşınmazların tescilini, taşınır malların tasfiyesini sağlamak" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
- B) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü
- C) Milli Emlak Genel Müdürlüğü
- D) Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü

3. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü ve titreşim ile ilgili ölçütleri belirlemek" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
- B) Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
- C) Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü
- D) Milli Emlak Genel Müdürlüğü

4. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Yapı, tesis ve onarım işleri ihalelerinde kullanılan müteahhitlik karneleri ve iş bitirme belgelerinin yıllara ait değerlendirme katsayılarını, mimarlık ve mühendislik hizmet bedellerinin hesabında kullanılacak yapı yaklaşık birim maliyetlerini ve proje ve kontrollük işlerinde uygulanacak fiyat artış oranlarını tespit etmek ve yayımlamak" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü
- B) Yüksek Fen Kurulu Başkanlığı
- C) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
- D) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü

5. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin hizmet dışı kalan taşınır-larının satışını yapmak" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
- B) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü
- C) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü
- D) Milli Emlak Genel Müdürlüğü

6. **1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre** "Sektörel planların havza veya bölge düzeyindeki mekânsal strateji planlarına ve çevre düzeni planlarına uyumlu hazırlanmasını sağlamak" **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının hangi hizmet biriminin görev ve yetkisidir?**

- A) Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü
- B) Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- C) Yapı İşleri Genel Müdürlüğü
- D) Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü

KISIM - I
Genel Hükümler

BÖLÜM: 2
Ödevler ve Sorumluluklar

Sadakat: –Madde 6

Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatla bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatla uygulamak zorundadırlar. Devlet memurları bu hususu “Asli Devlet Memurluğuna” atandıktan sonra **en geç bir ay** içinde kurumlarınınca düzenlenecek merasimle yetkili amirlerin huzurunda yapacakları yeminle belirtirler ve özlük dosyalarına konulacak aşağıdaki “Yemin Belgesi” ni imzalayarak göreve başlarlar.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına, Atatürk İnkılap ve İlkelerine, Anayasada ifadesi bulunan Türk Milliyetçiliğine sadakatla bağlı kalacağıma; Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını milletin hizmetinde olarak tarafsız ve eşitlik ilkelerine bağlı kalarak uygulayacağıma; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyip, koruyup bunları geliştirmek için çalışacağıma; insan haklarına ve Anayasanın temel ilkelerine dayanan milli, demokratik, laik, bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilerek, bunları davranış halinde göstereceğime namusum ve şerefim üzerine yemin ederim.

Tarafsızlık ve devlete bağlılık:

–Madde 7

Devlet memurları siyasi partiye üye olamazlar, herhangi bir siyasi parti, kişi veya zümrenin yararını veya zararını hedef tutan bir davranışta bulunamazlar; görevlerini yerine getirirken dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi ayırım yapamazlar; hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar ve bu eylemlere katılamazlar.

Devlet memurları her durumda Devletin menfaatlerini korumak mecburiyetindedirler. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına aykırı olan, memleketin bağımsızlığını ve bütünlüğünü bozan Türkiye Cumhuriyetinin güvenliğini tehlikeye düşüren herhangi bir faaliyette bulunamazlar. Aynı nitelikte faaliyet gösteren herhangi bir harekete, gruplaşmaya, teşekküle veya derneğe katılamazlar, bunlara yardım edemezler,

Davranış ve işbirliği: –Madde 8

Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar.

Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır.

Yurt dışında davranış: –Madde 9

Devlet memurlarından sürekli veya geçici görevle veya yetişme, inceleme ve araştırma için yabancı memleketlerde bulunanlar Devlet itibarını veya görev haysiyetini zedeleyici fiil ve davranışlarda bulunamazlar.

Amir durumda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları:

–Madde 10

Devlet memurları amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun ve diğer mevzuatla belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurlarını yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmektan görevli sorumludurlar.

Amir, maiyetindeki memurlara hakkaniyet ve eşitlik içinde davranır. Amirlik yetkisini kanun ve diğer mevzuatta belirtilen esaslar içinde kullanır.

Amir, maiyetindeki memurlara kanunlara ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine aykırı emir veremez ve maiyetindeki memurdan hususi bir

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI

3. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM GENEL ESASLAR

Madde -1:	Devletin şekli
Madde -2:	Cumhuriyetin nitelikleri
Madde -3:	Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
Madde -4:	Değiştirilemeyecek hükümler
Madde -5:	Devletin temel amaç ve görevleri
Madde -6:	Egemenlik
Madde -7:	Yasama yetkisi
Madde -8:	Yürütme yetkisi ve görevi
Madde -9:	Yargı yetkisi
Madde-10:	Kanun önünde eşitlik
Madde-11:	Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü

I. Devletin şekli: –Madde 1

Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri: –Madde 2

Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.

III. Devletin bütünlüğü, Resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti: –Madde 3

Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. **Dili Türkçedir.**

Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, **beyaz ay yıldızlı al bayraktır.**

Millî marşı “**İstiklal Marşı**”dır.

Başkenti **Ankara**'dır.

IV. Değiştirilemeyecek hükümler:

–Madde 4

Anayasanın 1 inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile, 2 nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3 üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

V. Devletin temel amaç ve görevleri:

–Madde 5

Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

VI. Egemenlik: –Madde 6

Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir.

Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organları eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan alan bir Devlet yetkisi kullanamaz.

VII. Yasama yetkisi: –Madde 7

Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.

VIII. Yürütme yetkisi ve görevi:

–Madde 8

Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911 - 1912)

Savaşın Nedenleri

- İtalya'nın sömürge elde etmek istemesi
- İtalya'nın Trablusgarp'ta bulunan petrolü ele geçirmek istemesi
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın ve savunmasız olması
- İtalya'nın Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmak istemesi
- Osmanlı Devleti'nin bölgede zayıf olması
- İtalya'nın Akdeniz Antlaşması'yla İngiltere ve Fransa'nın desteğini alması
- Savaş öncesinde İtalya ile Rusya arasında Racconigi Antlaşması'nın imzalanması

Gelişmeler

- ✓ Osmanlı Devleti bölgeye karadan ve denizden müdahalede bulunacak bir durumda olmadığı için bölgeye yalnız gönüllü vatansever subaylar gitti.
- ✓ Mustafa Kemal, Enver Bey, Nuri Bey gibi subaylar 18 Aralık 1911'de bölgeye hareket etti.
- ✓ Mustafa Kemal "şerif" takma adıyla gazeteci kimliği altında Arap kılığına bürünerek bölgeye ulaşmayı başardı.
- ✓ Trablusgarp'ta yerel direniş, başlatan Mustafa Kemal Tobruk ve Derne'de Enver Paşa ise Bingazi'de önemli başarılar elde ettiler.
- ✓ Bu gelişmeler üzerine İtalya Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için On İki Adayı işgal edip Çanakkale Boğazı'nı ablukaya aldı.
- ✓ Balkan Savaşlarının da başlaması üzerine Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı.
- ✓ 15 Ekim 1912'de İsviçre'nin Ouchi (Uşi) kasabasında antlaşma imzalandı.

Uşi Antlaşması (1912)

- Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
- Balkan Savaşları'nın çıkmasından dolayı On İki Ada ve Rodos Yunan tehlikesine karşı kısa süre için İtalya'ya bırakıldı. (İtalya 1947 Paris Antlaşması ile bu yerleri Yunanistan'a bırakmıştır.)
- Trablusgarp dini yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır. Böylece Osmanlı, Trablusgarp ile kültürel bağlılığını korumak istemiştir.
- Trablusgarp ve Bingazi'nin 1909'dan beri Duyun-u Umumiye'ye olan borçlarını İtalya üstlenecek.
- Kapitülasyonların kaldırılması konusunda İtalya, Osmanlı'ya aracı olacak.

Trablusgarp Savaşı'nın Önemi

- Dünya savaş tarihinde ilk kez uçak bu savaşta İtalyanlar tarafından kullanılmıştır.
- Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprak parçası kaybedilmiştir.
- Enver Paşa Tüccar Hamdi Bey takma ismiyle bölgeye gitmiştir.
- Mustafa Kemal'in sömürgeciliğe karşı ilk savaşıdır.
- Bu savaş Padişah V. Mehmet (Reşat) Dönemi'nde yaşanmıştır.

BALKAN SAVAŞLARI

I. BALKAN SAVAŞI (1912 - 1913)

Savaşın Nedenler

- Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik akımı
- Rusya'nın panslavist politikası
- Reval Görüşmeleri ile İngiltere'nin Rusya'yı Balkan politikasında serbest bırakması
- Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlardan atmak istemesi
- Kiliseler sorununun Balkan devletleri lehine çözülmesi

KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK DÖNEMİ

2. BÖLÜM

MUSTAFA KEMAL'İN İSTANBUL'A GELİŞİ (13 Kasım 1918)

- Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'nın kaldırılması ve Mondros'un maddelerine karşı çıkması sonucu Suriye - Filistin Cephesi'ndeki Mustafa Kemal İstanbul'a çağrıldı.
- Aldığı emirle 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelen M. Kemal İstanbul Limanı'nda bulunan İtilaf gemilerini görünce yanında yer alan yaveri Cevat Abbas'a "Geldikleri gibi giderler" demiştir.
- Mustafa Kemal İstanbul'a geldikten sonra İstanbul'da bir dizi çalışmalarda bulunmuştur. Bunlar:
  - Fethi Bey ile birlikte Minber gazetesini çıkarmıştır.
  - Tevfik Paşa Hükümetine karşı tavır almıştır.
  - İzzet Paşa Hükümetinde Harbiye Nazırı olmak istemiştir.
  - Padişah Vahdettin ile görüşmelerde bulunmuştur.
  - İstanbul'da yapabileceği bir şey olmadığını görünce Anadolu'ya geçme yollarını aramıştır.

MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI (19 MAYIS 1919)

- Rum çetelerinin Karadeniz Bölgesi'nde Türk halkına saldırısı artmıştı oysa Rumlar, Türk halkının kendilerine zulüm yaptığını iddia ediyordu.
- Tüm bu gelişmeler üzerine İngilizler Osmanlı Devleti'nden tedbir alınmasını istedi.
- Karadeniz Bölgesi'ndeki gelişmeler için Padişah ve hükümet Mustafa Kemal'i 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirdi.
- Mustafa Kemal bu görev doğrultusunda;
  - Ulusal kuruluşları dağıtmak
  - Halkın elindeki silah ve cephaneyi toplamak
  - Karışıklık çıkaranları cezalandırmak

- Görev bölgesinde güvenliği sağlamak için faaliyetler yürütecekti.
- Mustafa Kemal'in asıl amacı ise ulusal bilinci diriltmek ve ulusal bağımsızlığı sağlamaktı.
- 9. Ordu Müfettişi olarak yetkili olduğu iller arasında Sivas, Erzurum, Van, Kastamonu, Ankara, Bitlis, Diyarbakır ve Trabzon bulunmaktadır.
- Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak basmasıyla Kurtuluş Savaşı fiilen başladı.
- Samsun'a çıktıktan hemen sonra bölgedeki durumu inceleyerek bir rapor hazırladı.

Samsun Raporu (20-22 Mayıs 1919)

- Bölgede asayiş bozan Rumlardır.
- Yunanlıların İzmir'i işgal etmesi haksızdır. İşgaller kabul edilemez.
- Türk milleti yabancıların manda ve himayesine girmeye karşıdır.
- Bu rapor Kurtuluş Savaşı'nın ilk yazılı belgesidir.

HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

Kararları

- İzmir, Aydın ve Manisa'nın işgali yurdun her yerinde mitinglerle protesto edilmelidir.
- İtilaf Devletlerine ve İstanbul Hükümeti'ne işgalleri kınayan protesto telgrafları çekilmelidir.
- Haksız duruma düşmemek için azınlıklara karşı herhangi bir saldırıdan kaçınılmalıdır.

Önemi ve Sonuçları

- İşgaller karşısında millî bilincin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.
- Kurtuluş Savaşı'nın ilk genelgesidir.
- Mondros'a karşı ilk açık tepkidir.
- Mustafa Kemal resmi görevinin dışına ilk kez çıktı.
- Mustafa Kemal İstanbul'a geri çağrıldı.

DOĞU CEPHESİ

- ⊙ Ermenilere karşı açılmıştır.
- ⊙ Mondros Ateşkes Antlaşması'na göre Osmanlı ordusu terhis edilip Kafkas bölgesi boşaltılınca Ermeniler Erzincan'a kadar olan Doğu Anadolu Bölgesi'ni işgal etmişlerdir.
- ⊙ Mondros'a rağmen dağıtılmamış ve TBMM'nin doğudaki tek düzenli birlikleri olan Kazım Karabekir komutasındaki 15. Kolordu TBMM'nin emri ile 1920'nin sonbaharında taarruza çıkarak Ermenileri bölgeden atmış ve Gümrü Antlaşması ile bu cephe kapanmıştır.

GÜMRÜ ANTLAŞMASI (3 ARALIK 1920)

- ⊙ Bu antlaşma Kazım Karabekir tarafından imzalanmıştır.
- ⊙ Bu antlaşmayla; Aras Nehri ve Çıldır Gölü sınır kabul edildi. Kars, Kağızman, Kulp, Sarıkamış ve Iğdır Türklere verildi.
- ⊙ Ermeniler Sevr Antlaşması'ndan vazgeçti ve Misakımillî'yi kabul etti.
- ⊙ Ermenistan ister ise Türk tarafı siyasi ve askeri yardımda bulunabilecektir.
- ⊙ TBMM'nin ilk anlaşmasıdır.
- ⊙ TBMM'yi ve Misakımillî'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- ⊙ TBMM'nin ilk siyasi ve askeri başarısıdır.
- ⊙ Türkiye Devleti tabirinin kullanıldığı ilk antlaşmadır.

GÜNEY CEPHESİ

- ⊙ Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Urfa, Antep, Maraş İngilizler tarafından işgal edilmiştir.
- ⊙ Daha sonra aralarında imzaladıkları Suriye İtilafnamesi ile anlaşmaya vararak İngiltere işgal ettiği Antep, Urfa ve Maraş şehirlerini Fransa'nın işgaline terketmiştir.

- ⊙ Fransa buradaki emellerini gerçekleştirmek için Ermenileri kullanmıştır.
- ⊙ Güney Cephesi'nde Kuva-yı Millîye birlikleri mücadele etmiştir. Güney Cephesi'ndeki komutanlar: Kılıç Ali ve Yörük Salim Bey Maraş'ta; Yüzbaşı Ali Saip Bey Urfa'da; Topçu Kemal Bey, Piyade Yüzbaşı Osman Bey ile Yüzbaşı Ratip Bey Adana'da; Teğmen Said Bey Antep'te önemli hizmetler vermiştir.
- ⊙ 11 Şubat 1920'de Maraş, 10 Nisan 1920'de Urfa, 25 Aralık 1921'de Antep, 5 Ocak 1922'de Adana düşmandan arındırılmıştır.
- ⊙ 1921'de Antep'e "Gazi", 1973'te Maraş'a "Kahraman", 1984'te Urfa'ya "Şanlı" unvanları verilmiştir.
- ⊙ 1924'te İnebolu'ya, 1925'te Maraş'a, 2008'de Gaziantep'e ve 2016'da Urfa'ya İstiklal Madalyası verilmiştir.

BATI CEPHESİ

- ⊙ En büyük mücadele bu cephede İngilizlerin desteklediği Yunanlılara karşı verilmiştir.
- ⊙ Batı Cephesi Balıkesir ve Alaşehir Kongresi'yle açılmıştır.
- ⊙ Sivas Kongresi'nde Temsil Heyeti tarafından Batı Cephesi'ne Ali Fuat atanmıştır.
- ⊙ Gediz Muharebesi'nde alınan yenilgi sonucu Ali Fuat Cebesoy bu cepheden ayrılarak Moskova Büyükelçiliğine gönderilmiştir.
- ⊙ Batı Cephesi'nin kuzeyine İsmet İnönü, güneyine ise Refet Bey getirilmiştir. İsmet İnönü'yü kabul etmeyen Çerkez Ethem isyan etmiştir.
- ⊙ Bu süreçten sonra Batı Cephesi'nde düzenli birlikler etkili olmuştur.

DÜZENLİ ORDU (8 KASIM 1920)

Kurulma Sebepleri

- ⊙ Kuva-yı Millîye birliklerinin Yunanlıları durduramaması (Gediz Muharebesi)

ATATÜRK İNKILAPLARI

4. BÖLÜM

ATATÜRK İNKILAPLARI

İnkıpların Özellikleri

- ✓ Aydınlanma ve yenilenme hareketidir.
- ✓ Modern ve çağın gereklerine uygundur.
- ✓ İnkıplar birbirinin tamamlayıcısıdır.
- ✓ Toplumun ihtiyaçlarından doğmuştur.
- ✓ Dogmatik değildir.
- ✓ Ulusal egemenliğe dayanır.

İnkıpların Amaçları

- ✓ Milletın refah düzeyini yükseltmek
- ✓ Her yönden modernleşmeyi sağlamak
- ✓ Ulusal egemenliği yerleştirmek
- ✓ Batı ile bütünleşmek
- ✓ Türkiye'yi çağdaş toplum seviyesine yükseltmek
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını sürdürmek

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ⊙ Saltanatın kaldırılması
- ⊙ Cumhuriyetin ilan edilmesi
- ⊙ Ankara'nın başkent yapılması
- ⊙ Halifeliğin kaldırılması
- ⊙ Çok partili hayata geçiş denemeleri
- ⊙ TBMM'nin açılması
- ⊙ 1924 Anayasası'nın ilanı

SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ⊙ Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- ⊙ Kılık - Kıyafet Kanunu
- ⊙ Soyadı Kanunu
- ⊙ Takvim, saat, rakam ve ölçülerde değişiklik

EKONOMİK ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ⊙ İzmir İktisat Kongresi
- ⊙ Tarım alanındaki gelişmeler
- ⊙ Ticaret alanındaki gelişmeler
- ⊙ Sanayi alanındaki gelişmeler

EĞİTİM ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ⊙ Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
- ⊙ Medreselerin kapatılması
- ⊙ Maarif Teşkilatı Kanunu'nun çıkarılması
- ⊙ Yeni Harflerin kabulü
- ⊙ Türk Tarih ve Türk Dil kurumlarının açılması
- ⊙ Millet Mektepleri ve Halk Evlerinin açılması
- ⊙ Üniversite Reformu

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- ⊙ Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi
- ⊙ Anayasalar
- ⊙ Kadınlara hakların verilmesi

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

Saltanatın kaldırılması ile ilgili TBMM'ye teklifi Sinop milletvekili Rıza Nur sunmuştur.

Sebepleri

- ⊙ Laik devlet düzeni ve milli egemenlik ilkesi ile bağdaşmaması
- ⊙ Milli egemenliğe geçilmek istenmesi
- ⊙ Padişahın İtilaf Devletleri ile işbirliği içinde olması
- ⊙ Osmanlı Devleti'nin Lozan Konferansı'na davet edilmesinden dolayı ortaya çıkabilecek bir kargaşayı önleme ve böylece konferansa tek güçle gitme isteği

1.
test

ATATÜRK İNKILAPLARI

1.

- I. Türk Dil ve Tarih Kurumu
- II. Diyanet İşleri Başkanlığı
- III. Genelkurmay Başkanlığı

Yukarıdakilerden hangisi halifeliğin kaldırıldığı gün kurulmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III

2. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk meclis başkanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Kazım Karabekir
- B) Celal Bayar
- C) İsmet İnönü
- D) Ali Fethi Okyar

3. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk muhalefet partisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Halk Fırkası
- B) Serbest Cumhuriyet Fırkası
- C) Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
- D) Demokrat Parti

4. Atatürk ilkeleri aşağıdaki hangi tarihte anayasaya eklenmiştir?

- A) 1930
- B) 1933
- C) 1934
- D) 1937

5.

- I. Belediye seçimleri
- II. Milletvekilleri seçimleri
- III. Muhtarlık seçimleri

Kadınlara verilen yukarıdaki hakların kronolojik sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) I, II ve III
- B) II, I, III
- C) I, III, II
- D) II, III, I

6. Yeni Türk harfleri ile basılan ilk gazete aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Albayrak
- B) Mardin
- C) Açıksöz
- D) İrade-i Milliye

ATATÜRK'ÜN HAYATI, DÜŞÜNCE SİSTEMİ VE İLKELERİ

5. BÖLÜM

ATATÜRK'ÜN HAYATI

- ⊙ Mustafa Kemal 1881 yılında Selanik'te doğdu. Annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Efendi'dir.
- ⊙ Baba tarafı Kocacık yöreklerinden, anne tarafı Konyar yöreklerindedir. Babası Ali Rıza Efendi gümrük muhafaza memurluğu yapmıştır. Annesi Zübeyde Hanım ticaretle uğraşan bir babanın kızıdır.
- ⊙ Mustafa Kemal'in Fatma, Ahmet, Ömer, Makbule ve Naciye adında beş kardeşi vardır.
- ⊙ Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938'de siroz hastalığından hayata veda etmiştir.
- ⊙ Naaşı Dolmabahçe Sarayı'nda halkın ziyaretine açılır. 20 Kasım'da Etnografya Müzesi'ne alınır. 1953'te Anıtkabir'e nakledilir.

Atatürk'ün Okuduğu Okullar

- ⊙ Selanik Mahalle Mektebi (Geleneksel yöntemlerle eğitim yapan)
- ⊙ Selanik Şemsi Efendi Okulu (Modern yöntemlerle eğitim yapan)
- ⊙ Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- ⊙ Selanik Askeri Rüştiyesi (Askeri ve siyasi hayatının temelleri atıldı. Kemal ismini aldı.)
- ⊙ Manastır Askeri İdadisi (Türk tarihine ilgi duymaya başladı.)
- ⊙ İstanbul Harp Okulu
- ⊙ İstanbul Harp Akademisi

Atatürk'ün Görev Yaptığı Yerler

- ⊙ 1905: Şam 5. Ordu (Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurdu.)
- ⊙ 1907: Kolağası rütbesiyle Makedonya (İttihat ve Terakki'den ayrıldı.)

- ⊙ 1909: III. Ordu'nun Selanik Tümeni Kurmay Başkanlığı
- ⊙ 1910: Fransa'da düzenlenen Picardi Manevraları'na katıldı. Bu onun Batı ile ilk temasıdır.
- ⊙ 1911: Trablusgarp Savaşı'nda Binbaşı oldu.
- ⊙ 1913: II. Balkan Savaşı'nda Bolayır Kolordusu'nda görev aldı ve Edirne'nin alınmasında rol oynadı.
- ⊙ 1913: Sofya askeri ateşesi (ateşemiliterlik) oldu.
- ⊙ 1915: Çanakkale Savaşları'nda Arıburnu, Conkbayırı ve Anafartalar da mücadele etti ve Anafartalar Grup Komutanlığı yaptı.
- ⊙ 1916: Kafkas Cephesi'nde Muş ve Bitlis'i geri aldı. Tümgeneralliğe yükseltildi.
- ⊙ 1917: Suriye, Filistin Cephesi'nde 7. Ordu Komutanlığı görevi üstlendi. Veliht Vahdettin ile Almanya ziyaretine gitti.
- ⊙ 1918: Avusturya'da (Karlsbad) kısa süreli tedavi gördü.
- ⊙ 1918: Yıldırım Orduları Komutanlığı'nı Alman Sandres'ten devraldı.

Milli Mücadele ve Sonrası Atatürk'ün Üstlendiği Görevler

- ⊙ 9. Ordu Müfettişliği (1919)
- ⊙ Temsilciler Kurulu Başkanı (1919)
- ⊙ Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanlığı (1919)
- ⊙ Son Osmanlı Mebusan Meclisinde Erzurum Milletvekilliği (1920)
- ⊙ Birinci TBMM'de Ankara Milletvekilliği (1920)
- ⊙ Birinci TBMM Başkanlığı (1920)
- ⊙ Başkomutanlık (1921)
- ⊙ Cumhuriyet Halk Partisi Başkanlığı (1923)
- ⊙ Cumhurbaşkanlığı (1923 -1938)

1923 - 1932 YILLARI ARASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI

- ⊙ Türkiye, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasının ardından ağırlıklı olarak iç politikaya yönelmiş ve dış politikayı ikinci planda tutmuştur.
- ⊙ Bunda iki önemli gerekçe etkili olmuştur.
  - ▶ Lozan Antlaşması'yla Misak-ı Milli İlkelere büyük oranda ulaşılması ve Türkiye'ye yönelik herhangi bir devletin tehdit unsuru oluşturulmaması
  - ▶ Yeni Türk Devleti'nin yeniden yapılandırılmasına gereksinim duyulması
- ⊙ Türkiye bu dönemde İngiltere'yle Musul; Fransa ile borçlar ve yabancı okullar, Suriye sınırı; Yunanistan ile nüfus mübadelesi gibi Lozan'dan kalma konularda sorunlar yaşamıştır.
- ⊙ Türkiye, bu sorunların milli çıkarlara uygun çözümlenmesi için var gücüyle uğraşmıştır.

Musul Sorunu

- ⊙ Musul, Mondros'un 7. maddesi gereğince İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- ⊙ Lozan Antlaşması'yla Musul sorunu sonraya bırakılmıştır.
- ⊙ 1924 yılında İngiltere ve Türkiye arasında yapılan Haliç Konferansı'nda da bir sonuç alınamayınca sorun Milletler Cemiyetine taşınmıştır.
- ⊙ Milletler Cemiyeti Brüksel Hattı adı altında geçici sınır çizerek Musul'un Irak'a ait olduğunu kabul etti.
- ⊙ Türkiye'nin Musul ile ilgili görüşmelerini sürdürdüğü sırada 1925 yılında Şeyh Sait İsyanı başladı. Bu durum dış politika ile yeterince ilgilenememesine yol açtı.

- ⊙ Batılı devletlerle zıt düşmeyi dış politika esasları içerisinde reddeden Türkiye fazla diretmeyerek 5 Haziran 1926'da İngiltere ile Ankara Antlaşması'nı imzaladı.
- ⊙ Bu antlaşmaya göre;
  - ▶ Musul ve Kerkük Irak'a bırakılacaktır.
  - ▶ Musul petrol gelirlerinin %10'u 25 yıl boyunca Türkiye'ye verilecektir.
  - ▶ Hakkari Türkiye'ye bırakılacaktır.
- ⊙ Musul'un elden çıkmasında Şeyh Sait İsyanı ve Nasturi Ayaklanması etkili olmuştur.

Nüfus Mübadelesi

- ⊙ Lozan'a göre İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri dışında kalan Anadolu'daki Rumlarla Yunanistan'daki Türkler yer değiştirecekti.
- ⊙ Fakat Yunanistan Mondros sırasında İstanbul'a yerleşmiş Rumları da İstanbul'da bırakmak isteyince sorun çıktı.
- ⊙ 1928 yılında bu sorunlar Milletler Cemiyeti'nde görüşüldüğü halde çözülemedi.
- ⊙ 1930 Haziran ayındaki anlaşmayla sorun çözümlendi. Bu antlaşma ile İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi yerleşik sayıldı (Ahali Mübadelesi).
- ⊙ Bu sorunun çözülmesi Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında ve Balkan Antantı'nın imzalanmasında etkili olmuştur.
- ⊙ Venizelos, Atatürk'ü 1934 yılında Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

Yabancı Okullar Sorunu

- ⊙ Yabancılar kapitülasyonlar aracılığıyla Türk ülkesinde birçok okul açarak önemli kültürel haklara da sahip olmuşlardır.

1. test

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

1. Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olarak kabul edilmesini teklif eden devlet aşağıdakilerden hangisinde birlikte verilmiştir?

- A) İspanya – Yunanistan
- B) İtalya – Yunanistan
- C) Fransa – İspanya
- D) İngiltere – İtalya

2. Türkiye, "Hatay Sorunu" nu hangi devletle anlaşarak çözüme kavuşturmuştur?

- A) Fransa
- B) Rusya
- C) İtalya
- D) Almanya

3. Aşağıdaki devletlerden hangisi Sadabat Paktı içerisinde yer almamıştır?

- A) Suriye
- B) İran
- C) Irak
- D) Türkiye

4. Aşağıdaki devletlerden hangisi Balkan Antantına katılan ülkeler arasında yer almaz?

- A) Yunanistan
- B) Romanya
- C) Türkiye
- D) Bulgaristan

5. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Akdeniz Paktına üye değildir?

- A) Türkiye
- B) Yunanistan
- C) Macaristan
- D) İngiltere

6.

- I. Musul Sorunu
- II. Yabancı Okullar
- III. Hatay Sorunu

Yukarıdaki sorunların hangisinin çözümünde Milletler Cemiyeti devreye girmemiştir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

5. ÜNİTE

A. İNSAN HAKLARI

İNSAN HAKLARI KAVRAMI

İnsan hakları, insanın yalnızca insan olması nedeniyle sahip olduğu ve insanın tüm yönleriyle (fiziksel, biyolojik, kişisel, kültürel vb.) değerini ve onurunu korumayı amaçlayan evrensel ilke ve kurallar bütünüdür. Diğer bir ifadeyle insanın dil, din, ırk, cinsiyet, sosyal statü, yetenek gibi farklılıkları dikkate alınmaksızın, sırf insan olduğu için doğuştan sahip olduğu haklardır.

İNSAN HAKLARININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ⊙ İnsan hakları, tüm insanların eşit bir biçimde sonsuza kadar sahip oldukları haklardır.
- ⊙ İnsan hakları evrenseldir. Dünyanın neresinde olursa olsun tüm insanlar için geçerlidir. İnsan bir ülkenin vatandaşı olduğu için değil, insanlık ailesinin bir parçası olduğu için bu haklara sahiptir.
- ⊙ İnsan hakları, geri alınamaz ve bir başkasına devredilemez. İnsan olma durumu sona eremeyeceğine göre insan hakları da ortadan kaldırılamaz.
- ⊙ İnsan hakları bölünemez haklardır. Hiç kimsenin hiçbir hakkı, hiçbir gerekçeyle elinden alınamaz.
- ⊙ İnsan hakları birbirleriyle ilişkili ve birbirine bağlantılıdır. İnsan hakları hep birlikte birbirini tamamlayan bir çerçeve oluşturur. Örneğin karar alma süreçlerine katılma hakkı, kendini ifade etme, örgütlenme, öğrenme ve yaşamın temel gereksinimlerini isteme haklarıyla yakından ilişkilidir.
- ⊙ İnsan hakları, insanın onuruyla yaşaması için gerekli tüm özellikleri ortaya koyar. Herhangi bir insanın hangi gerekçeyle olursa olsun insan haklarını çiğnemek, o kişiye insan değilmiş gibi davranmakla eş değerdir.

- ⊙ İnsan haklarını talep eden herkes, aynı zamanda birtakım sorumlulukları da kabul eder. Başka insanların haklarına saygı gösterme ve hakları çiğnenen insanları destekleme sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir.

İNSAN HAKLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Hak Kavramı

Belli bir hukuk düzeni içerisinde, hukuk kurallarının kişilere belli yönde davranmaya izin vermesi, belli şeyleri istemeye yetkili kılmasıdır. Hak kavramının ayrılmaz bir parçası da sorumluluktur. Kişilerin bir takım haklara sahip olması bu hakların gerçekleşmesi için başka kişilere ve devlete birtakım ödev ve sorumluluklar yükler.

Özgürlük Kavramı

Özgürlük bir hukuk düzeni tarafından düzenlenen geniş bir serbestlik alanını ifade eder. 1789 Fransız İhtilali sonrası kabul edilen “Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi” özgürlüğü “başkasına zarar vermeden yapılan her şey” olarak tanımlamıştır.

Kişilerin sahip oldukları özgürlükler sınırsız olmaz. Kişinin kendine ve topluma zarar verme özgürlüğü yoktur.

Hukuk Kavramı

Hukuk hak kelimesinin çoğuludur. Haklar anlamına gelir. Hukuk bir devlette tüzel ya da gerçek kişilerin birbirleriyle ve devlette olan ilişkilerini adalete uygun olarak düzenler.

2. test

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ

1. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının gelişip güçlenmesine engel olur?

- A) İnsan hakları konusunda çalışma yapan sivil toplum örgütlerinin varlığı
- B) İnsan haklarını korumak amacıyla uluslararası organların geliştirilmesi
- C) İnsan haklarının her ülkenin kendi iç sorunu sayılması
- D) Teröre karşı uluslararası mücadele yürütülmesi

2. 10 Aralık 1948'de kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sözleşmeye devletlerin katılımı büyüktür.
- B) Sözleşme insan hakları konusunda etkili denetim mekanizmaları getirmiştir.
- C) Sözleşme insan haklarını evrensel düzeyde ele alan ilk belgelerden biridir.
- D) Sözleşme bağlayıcı olmaktan çok ideal olanı dile getirir niteliktedir.

3. Eşitlik kavramı ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.
- B) Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.
- C) Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir.
- D) Eşitlik aynı olmak anlamına gelmektedir.

4. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının korunması konusunda görev yapan uluslararası sivil toplum örgütlerinden birisi değildir?

- A) Lahey Adalet Divanı
- B) Uluslararası Kızılhaç Komitesi
- C) Uluslararası Af Örgütü
- D) Green Peace

5. Aşağıdakilerden hangisi insan haklarının gelişmesine evrensel ölçekte zarar veren durumlardan birisi değildir?

- A) Terörün uluslararası boyut kazanması
- B) Savaşlar ve iç çatışmalar
- C) Ülkeler arası kalkınmışlık farkları
- D) Sivil toplumun duyarlılık kazanması

6.

- I. İngiliz Kralı Yurtsuz John tarafından 1215'te imzalanmıştır.
- II. Bir kralın kendi imzasıyla yetkilerini kısıtladığı ilk belgedir.

Verilen özellikler aşağıdaki belgelerden hangisine aittir?

- A) Magna Carta Libertatum
- B) Virginia Haklar Bildirgesi
- C) Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi
- D) Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi

7. Demokratik yaşam tarzını benimsemiş olan bireylerden aşağıdakilerden hangisi beklenmez?

- A) Demokratik yoldan haklarını aramaları
- B) Farklı düşüncelere hoşgörüyle yaklaşmaları
- C) Yönetime katılmayıp sadece yönetilmeyi benimsemeleri
- D) İlgili alanlarına uygun sivil toplum örgütleri içinde aktif yer almaları

ETİK DAVRANIŞ İLKELERİ

6. ÜNİTE

ETİK DAVRANIŞ

Etik kavramı Grekçe bir kelime olup alışkanlık ve karakter manasına gelmektedir. Türk dil kurumu-na göre etik; töre ve ahlak anlamına gelmektedir.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde ahlak; toplum için-de kişilerin uymak zorunda oldukları kurallardır. Ahlak, etik kavramının içindedir. Ahlakta görecelik hakimken etik değerlerde görecelik yoktur.

Etik: İnsan ilişkilerinde temel olan değerleri, normları ve koyulan kuralları doğru yanlış, iyi kötü gibi ahlaki açıdan değerlendiren bir felsefe disiplini (İnal 1996). Etik değerler toplumlara, dillere ve ırklara göre değişkenlik gösteremez.

Ahlak: İnsanların sosyal hayatlarında uymak zorunda oldukları davranış kuralları olarak tanımlanır. Ahlaki kurallar toplumdaki topluma değişebilir. Bazen aynı toplum içinde farklı ahlaki kurallar olabilir.

Ahlak daha yerel özellik taşıırken farklı cinsel, etnik, ulusal kimliklerde değişken olabilmektedir. Ancak etik daha soyut ve genel özellikler taşımaktadır. Etik; toplumlarda, gruplarda, farklı kimliklerde değişmez, aynı özellik taşır. Avrupa kökenli bir eğitimcinin etik anlayışı ile Asya veya Afrika kökenli bir eğitimcinin etik anlayışında fark yoktur.

Erdem: Bireyin dışsal kaynaklı herhangi bir baskıya maruz kalmadan gösterdiği özgün davranışlardır. Erdem kavramı; ölçülü ve dengeli davranma, aşırı uçlarda yer almama, orta yolu tercih etme, ruhsal olgunluk gibi anlamları da kapsar.

Vicdan: Bireyin kendi davranışlarını değerlendirmesini ve ahlaki olarak kendini dış etkilere bağlı olmaksızın yani kendiliğinden yargılama-sını sağlayan içsel güçtür.

İyi: Ahlak, din ve etiğin inceleme alanına giren "iyi" kavramı; muhtemel davranışlar arasında

seçim yapma durumunda kalan bireyin tercih etmesi gereken davranış ifade eder.

Norm: Etik açıdan norm, bireyin davranışlarını değerlendirmede kullanılan ölçüt olarak tanımlanabilir. Ayrıca norm kavramı uyulması gereken kurallar anlamını da karşılamaktadır.

Karakter: Bireyi başkalarından ayıran temel belirti, bireyin davranış biçimlerini belirleyen kendine özgü yapı şeklinde tanımlanabilir.

Değerler: Bireyin hayatı boyunca çevreyle etkileşimi sonucunda ortaya çıkan davranışlarında ve ilişkilerinde üzerinde durduğu ve önem atfettiği ilkelere dir.

Etik Kodlar: Kurumların misyonları doğrultusunda şekillenmiş karar ve eylemlerdir. Kurumların işleyişinde var olan düzenlemeler ve insan haklarına karşı uymak zorunda olduğu sorumluluklardır. Etik kodlar söz konusu kuruluşdaki tüm davranışları yöneten etik ilkeleri genel hatlarıyla ortaya koyar.

Mark Schwartz'ın etik kodlara ilişkin belirlediği 8 mecaz ve bunların etkileri şunlardır:

Kural kitabı olarak: Çalışanlardan beklenen davranışları açıklayan etik kodlardır.

Yol gösterici levha olarak: Çalışanlara bazı davranışlarının uygunluğunu kontrol etmeleri için diğer kaynaklara başvurmaları hususunda yol gösteren etik kodlardır.

Ayna olarak: Çalışanların, çeşitli davranışlarını kurum tarafından kabul edilebilir olup olmadığını önceden görebilmesi için onlara fırsat sağlayan etik kodlardır.

Büyüteç olarak: Çalışanları söyledikleri ve yaptıkları şeylere daha yakından bakmaya sevk eden etik kodlardır.

Kalkan olarak: Çalışanların etik dışı isteklerle mücadele etmelerine destek veren etik kodlardır.

MATEMATİK SAYILAR

7. ÜNİTE 1. BÖLÜM

SAYILAR

Rakam: $\{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9\}$ sembolleri ile gösterilen sayılardır.

Sayma sayıları: $S = \{1, 2, 3, \dots\}$

Doğal sayılar: $N = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$

Rasyonel sayılar: $(Q) = a$ ve b tam sayı ve $b \neq 0$ olmak üzere; $\frac{a}{b}$ şeklinde yazılan sayılara rasyonel sayı denir.

İrrasyonel sayılar: Q' rasyonel olmayan sayılardır.

Tamsayılar: $Z = \{-\infty, \dots, -2, -1, 0, 1, 2, \dots, +\infty\}$

Reel (Gerçel) (R) sayı: Sayı doğrusu (x eksen) üzerinde gösterilen sayıların tümüne denir.

$$\Rightarrow S \subset N \subset Z \subset R$$

Asal sayı: 1 ve kendisinden başka böleni olmayan sayılardır.

$A = \{2, 3, 5, 7, 11, 13, \dots\}$ şeklindeki sayılardır.

Aralarında asal sayılar; herhangi iki sayının 1'den başka ortak böleni yoksa bu sayılar aralarında asal sayıdır.

NOT

En küçük asal sayı 2'dir. Çift olarak sadece 2 asal sayıdır.

Çift sayı: İkiye tam olarak bölünen sayılara denir.

$n \in N$ olmak üzere, $(2.n)$ şeklindeki sayılardır.

Tek sayı: İkiye tam olarak bölünemeyen sayılardır.

$n \in N$ olmak üzere, $(2.n - 1)$ şeklindeki sayılardır.

Çift sayı: $\mathcal{C}$ ve Tek sayı: $\mathcal{T}$ olmak üzere,

• $\mathcal{C} + \mathcal{T} = \mathcal{T}$	• $\mathcal{T} \cdot \mathcal{T} = \mathcal{T}$
• $\mathcal{C} + \mathcal{C} = \mathcal{C}$	• $\mathcal{C} \cdot \mathcal{C} = \mathcal{C}$
• $\mathcal{T} + \mathcal{T} = \mathcal{C}$	• $\mathcal{T} \cdot \mathcal{C} = \mathcal{C}$
• $\mathcal{T}^a = \mathcal{T}$ ($a \in N$)	
• $\mathcal{C}^a = \mathcal{C}$ ($a \neq 0$ ve $a \in N$)	

NOT

Tek ve çift sayı sorularında tek sayı yerine 1 çift sayı yerine 0 yazıp işlem yapmak kolaylık sağlar.

Sayıların Çözülmesi

Günlük hayatta kullandığımız sayılar onluk tabanda yazılır.

$$ab = 10a + b$$

$$abc = 100a + 10b + c$$

$$abcd = 1000a + 100b + 10c + d$$
 şeklinde yazılır.

Örnek

İki basamaklı rakamları farklı en büyük tam sayı ile rakamları farklı üç basamaklı pozitif en küçük tam sayının toplamı kaçtır?

Çözüm

En büyük: 98

En küçük: 102

$$\Rightarrow 98 + 102 = 200$$

Cevap 200

Örnek

İki basamaklı negatif en büyük tamsayı ile üç basamaklı rakamları farklı en büyük tam sayının toplamı kaçtır?

2. BÖLÜM

RASYONEL SAYILAR VE ONDALIKLI SAYILAR

RASYONEL SAYILAR

Tanım: $a, b \in \mathbb{Z}$ ve $b \neq 0$ ise $\frac{a}{b}$ şeklindeki sayılara denir.

Basit kesir:

Payı paydasından mutlak değerce küçük olan kesirlere basit kesir denir.

$$\frac{1}{2}, \frac{2}{3}, \frac{-3}{5} \dots \text{ gibi}$$

NOT

Pozitif basit kesirlerde pay ile payda arasındaki fark aynı ise, kesrin payı büyüdükçe kesir büyür.

Bileşik kesir:

$\frac{a}{b}$ kesrinde $|a| \geq |b|$ ise kesir bileşik kesirdir.

$$\frac{4}{3}, \frac{7}{2}, \frac{-8}{5} \dots \text{ gibi}$$

NOT

Pozitif bileşik kesirlerde pay ile payda arasındaki fark aynı ise kesrin payı küçüldükçe kesir büyür.

Tam sayılı kesir:

Bir tam sayı ile ifade edilen kesire denir.

$$2\frac{1}{3}, 3\frac{2}{5}, 5\frac{3}{7}, \dots \text{ gibi}$$

Tam sayılı kesrin bileşik kesre çevrilmesi

$$3\frac{4}{7} = \frac{3 \cdot 7 + 4}{7} = \frac{21 + 4}{7} = \frac{25}{7}$$

$$2\frac{3}{11} = \frac{2 \cdot 11 + 3}{11} = \frac{22 + 3}{11} = \frac{25}{11}$$

Bileşik kesrin tam sayılı kesre çevrilmesi

$\frac{25}{7}$ kesrinin tam sayılı kesirdeki karşılığı

$$\begin{array}{r|l} 25 & 7 \longrightarrow \text{Payda} \\ - 21 & 3 \longrightarrow \text{Tam kısım} \\ \hline 4 & \longrightarrow \text{Pay} \end{array}$$

$3\frac{4}{7}$ şeklinde yazılır.

Kesirlerde genişletme (denk kesirler):

Bir kesrin pay ve paydası aynı sayı ile çarpılırsa bu kesir genişletilmiş olur. Ortaya çıkan kesirler ilk kesire denk olurlar. Bu kesirlere denk kesir denir.

Örnek

$\frac{3}{7}$ kesrine denk olan kesirleri yazınız.

Çözüm

$$\frac{3}{7} \equiv \frac{6}{14} \equiv \frac{9}{21} \equiv \dots$$

Örnek

$\frac{45}{75}$ kesrini sadeleştiriniz.

Çözüm

$\frac{45}{75} \equiv \frac{15}{25} \equiv \frac{3}{5}$ şeklinde en sade biçime dönüştürülür.

Kesirlerde Toplama ve Çıkarma

Kesirlerde toplama ve çıkarma yapılırken paydaların eşit olmasına dikkat edilir. Paydalar eşit değil ise önce paydalar eşitlenir.

3. BÖLÜM

ÜSLÜ SAYILAR

Tanım: $a \neq 0$, $a \in \mathbb{R}$ ve $n \in \mathbb{Z}^+$ olmak üzere n tane a 'nın çarpımı a^n şeklinde yazılır.

$$\underbrace{a.a.a.\dots\dots a}_n = a^n \quad a \text{ taban, } n \text{ üs'tür.}$$

Özellikler:

1. Sıfırın dışında üssü sıfır olan sayı 1'e eşittir.

0^0 Tanımsız

Örnek

$$5^0=1, (-34)^0=1, (72)^0=1, \left(\frac{2}{5}\right)^0=1$$

2. Tabanları eşit olan üslü sayıların çarpımında üsler toplanır.

$$a^x \cdot a^y \cdot a^z = a^{x+y+z}$$

3. $(a.b)^x = a^x \cdot b^x$

$$\left(\frac{a}{b}\right)^x = \frac{a^x}{b^x}, \quad \frac{a^n}{a^m} = a^{n-m}$$

4. Bir sayının negatif üssü ifadenin ters çevrilmesi anlamına gelir.

$$\left(\frac{a}{b}\right)^{-x} = \left(\frac{b}{a}\right)^x \quad a^{-x} = \frac{1}{a^x}$$

5. Negatif bir ifadenin üssü çift sayı ise sonuç pozitiftir.

Örnek

$$\Rightarrow (-2)^6 = 64 \quad \Rightarrow (-3)^2 = 9$$

6. Negatif bir ifadenin üssü tek sayı ise sonuç negatiftir.

Örnek

$$\Rightarrow (-2)^5 = -32 \quad \Rightarrow (-3)^3 = -27$$

$$7. \quad a^n = 1 = \begin{cases} a = 1 \text{ dir.} \\ a = -1 \text{ ise } n \text{ çift sayıdır.} \\ n = 0 \text{ ise } a \neq 0 \text{ dir.} \end{cases}$$

NOT

$(-2)^4 \neq -2^4$ eşitliğin sağındaki 4 sayısı sadece sayıya aittir.

$16 \neq -16$ olur.

Örnek

$a = -5$ ise $a^2 - 3$ kaçtır?

Çözüm

$$a^2 - 3 \Rightarrow (-5)^2 - 3 = 25 - 3 = 22$$

Cevap 22

Örnek

$$\frac{\left(-1 - \frac{1}{2}\right)^2}{\left(-\frac{1}{2}\right)^3} \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$\frac{\left(-\frac{3}{2}\right)^2}{-\frac{1}{8}} \Rightarrow \frac{\frac{9}{4}}{-\frac{1}{8}} \Rightarrow \frac{9}{4} \cdot (-8) = -18$$

Cevap -18

Örnek

$2^x = 6$ olduğuna göre, 4^{2x-1} in değeri kaçtır?

KÖKLÜ SAYILAR

Tanım: $n \geq 2$ ve $a \in \mathbb{R}$ sayı olmak üzere,

$$\sqrt[n]{a} = \begin{cases} \sqrt[n]{a} & a \in \mathbb{R}, n \text{ tek doğal sayı} \\ \sqrt[n]{a} & a \in \mathbb{R}^+, n \text{ çift doğal sayı} \end{cases}$$

$x^n = a$ denkleminin köküne a nın n. kuvvetten kökü denir.

$$\sqrt[3]{34}, \sqrt[5]{-24}, \sqrt[3]{-8}, \sqrt[4]{50}, \dots$$

$$\sqrt{6}, \sqrt[4]{26}, \sqrt[5]{104}, \dots$$

Özellikler:

$$1. a\sqrt[n]{x} \pm b\sqrt[n]{x} \pm c\sqrt[n]{x} \Rightarrow \sqrt[n]{x} (a \pm b \pm c)$$

$$2. \sqrt[n]{a} \cdot \sqrt[n]{b} = \sqrt[n]{a \cdot b}$$

$$3. \frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}} = \sqrt[n]{\frac{a}{b}}$$

$$4. \sqrt[n]{x^m} = x^{\frac{m}{n}}, x\sqrt[n]{y} = \sqrt[n]{x^n \cdot y}$$

$$5. \sqrt[n]{\sqrt[k]{c} \cdot x} = \sqrt[n \cdot k]{c \cdot x^n}, \sqrt[n]{x} \sqrt[k]{y} \sqrt[l]{z} = \sqrt[n \cdot k \cdot l]{x^{n \cdot k} \cdot y^k \cdot z^l} \text{ dir.}$$

$$6. \sqrt{a + \sqrt{a + \sqrt{a + \dots}}} = \frac{\sqrt{4a+1}+1}{2}$$

$$7. \sqrt{a - \sqrt{a - \sqrt{a - \dots}}} = \frac{\sqrt{4a+1}-1}{2}$$

$$8. \sqrt[n]{a} \sqrt[n]{a} \sqrt[n]{a} \dots = \sqrt[n]{a}$$

$$9. \sqrt[n]{a} : \sqrt[n]{a} : \sqrt[n]{a} : \dots = \sqrt[n+1]{a}$$

Örnek

$$3\sqrt{3} + \sqrt{12} - \sqrt{27} \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$3\sqrt{3} + \sqrt{4 \cdot 3} - \sqrt{9 \cdot 3}$$

$$3\sqrt{3} + 2\sqrt{3} - 3\sqrt{3} = 2\sqrt{3}$$

Cevap: $2\sqrt{3}$

Örnek

$$3\sqrt{0,04} - \sqrt[3]{0,008} \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$3\sqrt{(0,2)^2} - \sqrt[3]{(0,2)^3} \Rightarrow 3 \cdot (0,2) - 0,2$$

$$0,6 - 0,2 = 0,4$$

Cevap 0,4

Örnek

$$\sqrt{0,16} + \sqrt{0,49} \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$\sqrt{\frac{16}{100}} + \sqrt{\frac{49}{100}} \Rightarrow \frac{4}{10} + \frac{7}{10} = \frac{11}{10} = 1,1$$

Cevap 1,1

Örnek

$$\sqrt{12,1} - \sqrt{8,1} \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$\sqrt{\frac{121}{10}} - \sqrt{\frac{81}{10}} \Rightarrow \frac{11}{\sqrt{10}} - \frac{9}{\sqrt{10}}$$

$$\frac{2}{\sqrt{10}} \Rightarrow \frac{2\sqrt{10}}{10} = \frac{\sqrt{10}}{5}$$

Cevap $\frac{\sqrt{10}}{5}$

Örnek

$$2\sqrt{27} - 3\sqrt{2} - (\sqrt{108} - \sqrt{50}) \text{ işleminin sonucu kaçtır?}$$

Çözüm

$$2\sqrt{9 \cdot 3} - 3\sqrt{2} - (\sqrt{36 \cdot 3} - \sqrt{25 \cdot 2})$$

$$6\sqrt{3} - 3\sqrt{2} - 6\sqrt{3} + 5\sqrt{2} = 2\sqrt{2}$$

Cevap $2\sqrt{2}$

ORAN VE ORANTI

5. BÖLÜM

ORAN VE ORANTI

Oran: Aynı birimden iki çokluğun karşılaştırılmasıdır.

$$\frac{a}{b} = k$$

Orantı: Birden çok oranın eşitliğine denir.

$$\frac{a}{b} = \frac{c}{d} = \frac{e}{f} = k$$

Özellikler

1. $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ ise $a \cdot d = b \cdot c$
İçler çarpımı dışlar çarpımına eşittir.

2. $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ ise $\frac{a}{c} = \frac{b}{d}$
İçler yer değiştirirse eşitlik bozulmaz.

3. $\frac{a}{b} = \frac{c}{d}$ ise $\frac{d}{b} = \frac{c}{a}$
Dışlar yer değiştirirse eşitlik bozulmaz.

4. $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} = k$ ise $\frac{m \cdot a + n \cdot c}{m \cdot b + n \cdot d} = k$

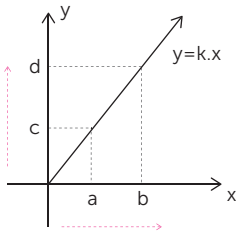
5. $\frac{a}{b} = \frac{c}{d} = k$ ise $\frac{m \cdot a^2 + n \cdot c^2}{m \cdot b^2 + n \cdot d^2} = k^2$

6. $a : b : c = d : e : f$ ise $\frac{a}{d} = \frac{b}{e} = \frac{c}{f} = k$

Doğru Orantı

Değişkenlerden biri artarken diğeri de artıyorsa veya biri azalırken diğeri de azalıyor orantı doğru orantılıdır.

$y = k \cdot x$ bağıntısı vardır. Burada x değeri y değeri ile doğru orantılı olup k orantı sabitidir.

Örnek

x sayısı $(3y-4)$ ile orantılıdır. $x = 2$ iken, $y = 6$ ise $x = 5$ iken, y kaçtır?

Çözüm

Doğru orantılı çokluklar bölüm şeklinde yazılır.

$$x = k \cdot (3y - 4) \Rightarrow 2 = k \cdot (3 \cdot 6 - 4)$$

$$\Rightarrow 2 = k \cdot 14 \Rightarrow k = \frac{1}{7} \text{ bulunur.}$$

$$k = \frac{1}{7} \Rightarrow x = \frac{1}{7} \cdot (3y - 4) \Rightarrow 5 = \frac{3y - 4}{7}$$

$$35 = 3y - 4 \Rightarrow 35 + 4 = 3y$$

$$3 \cdot y = 39 \Rightarrow y = 13$$

Cevap 13

Örnek

Aynı kapasitede yük taşıyan 6 kamyon bir seferde 48 ton kum taşıdığına göre, **72 ton kumu bir seferde taşımak için kaç kamyonu ihtiyaç vardır?**

Çözüm

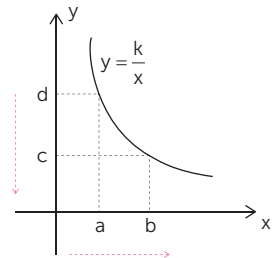
$$\begin{array}{l} 48 \text{ ton kum} \quad \times \quad 6 \text{ kamyon} \\ 72 \text{ ton kum} \quad \times \quad x \text{ kamyon} \end{array}$$

$$\Rightarrow 48 \cdot x = 6 \cdot 72 \Rightarrow x = 9$$

Cevap 9

Ters Orantı

Değişkenlerden biri artarken diğeri azalıyor veya biri azalırken diğeri artıyorsa orantı ters orantıdır.

DENKLEM ÇÖZME

6. BÖLÜM

DENKLEM ÇÖZME

Bazı reel değerler için doğru olan eşitliklere denklem denir. Denklem çözerken şu işlemlere dikkat edelim.

- ▶ Bilinen ifadeler bir tarafta bilinmeyen ifadeler bir tarafta toplanır.
- ▶ Bir ifade eşitliğin karşı tarafına geçerse işaret değişir.
- ▶ Bir eşitliğin her iki tarafı aynı sayıyla çarpılır ya da bölünürse eşitlik değişmez.
- ▶ İfadelerde kesir varsa paydaları eşitleyip denklemi çözmek işlem kolaylığı sağlar.

Örnek

$12 - 3.(x+4) = 2x + 10$ denkleminin çözüm kümesi nedir?

Çözüm

$$12 - 3x - 12 = 2x + 10$$

$$-3x = 2x + 10 \Rightarrow -2x - 3x = 10$$

$$-5x = 10 \Rightarrow x = -2$$

Cevap -2

Örnek

$\frac{x}{2} - \frac{x-3}{3} = 4$ denkleminin çözüm kümesi nedir?

Çözüm

Rasyonel bir ifade önce payda eşitlenir.

$$\frac{x}{2} - \frac{x-3}{3} = 4 \Rightarrow \frac{3x - 2x + 6}{6} = 4$$

$$\frac{x+6}{6} = 4 \Rightarrow x+6 = 24 \Rightarrow x = 24 - 6$$

$$x = 18$$

Cevap 18

Örnek

$\frac{x-5}{4} = \frac{x}{3} + 1$ denkleminin çözüm kümesi nedir?

Çözüm

Rasyonel bir ifade önce payda eşitlenir. Sonrada içler dışlar çarpımı yapılır.

$$\frac{x-5}{4} = \frac{x+3}{3} \Rightarrow 3.(x-5) = 4.(x+3)$$

$$3x - 15 = 4x + 12 \Rightarrow -15 - 12 = 4x - 3x$$

$$x = -27$$

Cevap -27

Birinci Dereceden İki Bilinmeyenli Denklem Sistemleri

$\begin{cases} ax + by + c = 0 \\ dx + ey + f = 0 \end{cases}$ denklemlerini çözümlenirken yok etme metodu veya yerine koyma metodu kullanılır.

Yok Etme Metodu: Bilinmeyenlerden bir tanesinin katsayıları zıt işaretli olacak şekilde eşitlenir ve denklemler taraf tarafa toplanır.

Örnek

$\begin{cases} 2x - 3y = 6 \\ x + y = 9 \end{cases}$ denkleminde x değeri kaçtır?

Çözüm

Bu denklemi yok etme yöntemi ile çözelim. İkinci denklem 3 ile çarpılıp birinci denklem ile taraf tarafa toplanırsa y değeri yok edilmiş olur.

$$2x - 3y = 6$$

$$+ 3x + 3y = 27$$

$$5x = 33 \Rightarrow x = \frac{33}{5}$$

Cevap $\frac{33}{5}$

PROBLEMLER

7. BÖLÜM

SAYI VE KESİR PROBLEMLERİ

Bir rasyonel sayı ile ifade edilen problemlerdir.

Problemi Matematik Diline Çevirme

Herhangi bir sayı x olsun.

- Sayının 1 fazlası $\rightarrow x + 1$
- Sayının 3 eksiği $\rightarrow x - 3$
- Sayının yarısı $\rightarrow \frac{x}{2}$
- Sayının 2 katı $\rightarrow 2x$
- Sayının 2 katının 3 eksiği $\rightarrow 2x - 3$
- Sayının 3 eksiğinin 2 katı $\rightarrow 2 \cdot (x - 3)$
- Sayının 1 fazlasının $\frac{2}{3}$ ' ü $\rightarrow \frac{2}{3}(x+1)$
- Sayının karesi $\rightarrow x^2$
- Sayının küpü $\rightarrow x^3$
- Sayının karesinin 1 fazlası $\rightarrow x^2 + 1$

Örnek

Barış parasının $\frac{1}{8}$ ini Beste'ye veriyor. Kalan parasının $\frac{3}{7}$ sine gömlek alıyor. Geriye 160 lirası kaldığına göre, **Barış gömleğe kaç lira ödemiştir?**

Çözüm

Barış'ın parası: x olsun.

$$x \cdot \frac{1}{8} = \frac{x}{8} \text{ Beste'ye verilen}$$

$$x - \frac{x}{8} = \frac{7x}{8} \text{ Geriye kalan}$$

$$\frac{7x}{8} \cdot \frac{3}{7} = \frac{3x}{8} \text{ Gömleğe verilen para}$$

$$\frac{7x}{8} - \frac{3x}{8} = 160 \Rightarrow \frac{4x}{8} = 160 \Rightarrow \frac{x}{2} = 160$$

$$\Rightarrow x = 320$$

Barış'ın parası $320 \cdot \frac{3}{8} = 40 \cdot 3 = 120$ gömleğe verilen para

Cevap 120

Örnek

180 kişilik bir okulda öğrencilerin $\frac{2}{9}$ ' u altıncı sınıf öğrencisi olduğuna göre, **altıncı sınıfta kaç öğrenci vardır?**

Çözüm

Bütünden parçaya gidildiğinde, bütün ile kesir çarpılır.

$$180 \cdot \frac{2}{9} = 20 \cdot 2 = 40$$

Cevap 40

Örnek

Bir miktar paranın $\frac{3}{5}$ ' i 48 lira ise bu paranın tamamı kaç liradır?

Çözüm

Parçadan bütüne gidildiğinde, parça kesre bölünür.

$$48 : \frac{3}{5} = 48 \cdot \frac{5}{3} = 16 \cdot 5 = 80 \text{ veya paraya } x \text{ dersek,}$$

$$x \cdot \frac{3}{5} = 48 \Rightarrow \frac{3x}{5} = 48$$

$$3x = 240 \Rightarrow x = 80$$

Cevap 80

8. BÖLÜM

PERMÜTASYON, KOMBİNASYON VE OLASILIK

PERMÜTASYON (SIRALAMA)

$n \in \mathbb{N}^+$ ve $r \leq n$ olmak üzere, n elemanlı bir A kümesinin r 'li alt kümelerinin her birine A 'nın r 'li permütasyonları denir.

$$P(n, r) = \frac{n!}{(n-r)!} \text{ şeklinde gösterilir.}$$

Örnek

$P(7, 2) = ?$ ifadesinin sonucu kaçtır?

Çözüm

$$\frac{7!}{(7-2)!} \Rightarrow \frac{5! \cdot 6 \cdot 7}{5!} = 6 \cdot 7 = 42$$

Cevap 42

Örnek

8 kişi yan yana dizili 3 koltuğa kaç farklı biçimde otururlar?

Çözüm

$$P(8, 3) = \frac{8!}{(8-3)!}$$

$$\frac{5! \cdot 6 \cdot 7 \cdot 8}{5!} = 6 \cdot 7 \cdot 8 = 336$$

Cevap 336

Örnek

$A = \{2, 3, 4, 5, 6, 7\}$ kümesinin elemanları ile rakamları farklı altı basamaklı sonu 34 ile biten kaç sayı yazılır?

Çözüm

_ _ _ _ 3 4 ilk dört basamağa geriye kalan 4 farklı sayı $4! = 24$ sayı yazılır.

Cevap 24

Örnek

4 farklı kitap bir rafa kaç farklı şekilde dizilebilir?

Çözüm

$$P(4, 4) = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$$

Cevap 24

Örnek

4 matematik, 3 geometri kitabı bir rafa; geometri kitapları yan yana olmak koşuluyla kaç farklı biçimde dizilebilir?

Çözüm

Toplam 7 kitap vardır. Fakat geometri kitaplarını bir arada istediğinden dolayı onları bir kitap gibi kabul edersek 5 eleman kendi arasında 5! şekilde geometri kitapları da bir arada olduklarından 3! şekilde sıralanacağından tüm kitaplar $5! \cdot 3!$ şekilde sıralanır.

$$M_1 M_2 M_3 M_4 \underbrace{G_1 G_2 G_3}_{3!} = 5! \cdot 3!$$

Cevap $5! \cdot 3!$

Örnek

$B = \{2, 3, 4, 5, 6\}$ kümesinin elemanları ile rakamları farklı üç basamaklı kaç çift sayı yazılır?

Çözüm

Çift sayı olması için birler basamağına $\{2, 4, 6\}$ rakamlarından biri gelmelidir. Geriye 4 sayı kaldığı için, yüzler basamağına 4, onlar basamağına 3 farklı sayı yazılır.

$$\underline{4} \underline{3} \underline{3} \Rightarrow 36$$

Cevap 36

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Kanunun amacı; göçmenlerin, göçebelilerin, yerleri kamulaştırılanlar ile millî güvenlik nedeniyle yapılacak iskân çalışmalarını, köylerde fiziksel yerleşimin düzenlenmesine ilişkin uygulamaya esas şartları ve alınacak tedbirleri, iskân edilenlerin hak ve yükümlülüklerini düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Kanun; yurt dışından gelen göçmenlerin, yerleri kamulaştırılanların, göçebelilerin ve millî güvenlik nedeniyle yerlerinin değiştirilmesine karar verilenlerin iskânı ile köylerin toplulaştırılmasına ve fiziksel yerleşimin düzenlenmesine ilişkin uygulamaya esas alınacak tedbirlere dair hükümleri kapsar.

Tanımlar: –Madde 3

(1) Bu Kanuna göre;

a) Tarımsal iskân: Bir aileye projesinde öngörülen miktarda tarım arazisi, işletme binası, konut, irat hayvanı, araç, gereç, tezgah ve kredilerden **bir veya** birkaçının verilmesiyle yapılan iskândır.

b) Tarım dışı iskân: Bir aileye projesinde öngörülen miktarda arsa, konut, araç, gereç, tezgah ve kredilerden **bir veya** birkaçının verilmesiyle yapılan iskândır.

c) Fiziksel yerleşim: Bir aileye, yerleşim yerinin elverişsizliği nedeniyle köylerin nakledilmesi veya dağılık yerleşim birimleri ve afet sonucu parçalanmış köylerin toplulaştırılması amacıyla veya köy gelişme alanından ihtiyaçlılara yapılacak arsa satışından sonra Bakanlıkça belirlenecek kredi miktarı üzerinden verilecek kredi desteğiyle yapılan iskândır.

ç) Göçebe: Yerleşik tarımsal faaliyetler dışında kalmış, sabit ve daimi bir konuta bağlı olmadan geçimlerini göçer hayvancılıkla sağlayan, tabiat ve iklim şartlarına göre yurt içinde yaylak ve kışlaklar arasında göçen, bu hayat tarzını kadimden beri sürdüren, aralarında hısımlık ilişkileri bulunan ve hayvancılık faaliyetlerini bir grup halinde yürüten Türk vatandaşlarıdır.

d) Göçmen : Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye'ye gelip bu Kanun gereğince kabul olunanlardır.

e) Serbest göçmen : Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yerleşmek amacıyla tek başına veya toplu halde Türkiye'ye gelip, Devlet eliyle iskân edilmelerini istememek şartıyla yurda kabul edilenlerdir.

f) İskânlı göçmen : Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, özel kanunlarla yurt dışından getirilen ve bu Kanun hükümlerine göre taşınmaz mal verilerek iskânları sağlananlardır.

g) Münferit göçmen : Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, yurdumuza yerleşmek amacıyla bir aile olarak gelenlerdir.

ğ) Toplu göçmen : Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olup, iki ülke arasında yapılan anlaşmaya göre yurdumuza yerleşmek amacıyla toplu olarak gelen ailelerdir.

h) Bakan : Bayındırlık ve İskân Bakanındır.

ı) Bakanlık : Bayındırlık ve İskân Bakanlığıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

Göçmenlerin Kabulü

Göçmen olarak kabul edilmeyecekler:

–Madde 4

(1) Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı olmayan yabancılar ile Türk soyundan ve Türk kültürüne bağlı bulunup da sınır dışı edilenler ve

2985 SAYILI TOPLU KONUT KANUNU

9. ÜNİTE

Amaç ve kapsam: –Madde 1

Konut ihtiyacının karşılanması konut inşaatını yapanların tabi olacağı usul ve esasların düzenlenmesi, memleket şart ve malzemelerine uygun endüstriyel inşaat teknikleri ile araç ve gereçlerin geliştirilmesi ve Devletin yapacağı desteklemeler bu Kanun hükümlerine tabidir.

Toplu Konut İdaresinin gelirleri, harcamaları ve denetimi: –Madde 2

(Değişik: 20/6/2001 - 4684/7 md.)

Toplu Konut İdaresinin gelirleri;

a) İdare tarafından satışı yapılacak konut, işyeri, arsa ve arazilerin satış ve kira gelirlerinden,

b) İdare tarafından açılacak kredilerin geri ödemelerinden,

c) Hazine arsaları üzerine yapılan konut ve işyerlerinin arsa maliyet bedellerinin **en çok yüzde 25'ine** kadar alınacak katılım payından,

d) Hazine Müsteşarlığının uygun görüşü üzerine yurt dışından sağlanacak kredilerden,

e) Faiz gelirlerinden,

f) Bütçe kanunları ile tahsis edilen ödenek ve 29.6.2001 tarihli ve 4705 sayılı Kanunun 1 inci maddesi uyarınca alınan harçlardan,

g) *(Ek: 16/5/2012-6306/13 md.)* Ek 1 inci maddenin birinci fıkrasının (m) bendi kapsamında; talep edilen proje ve uygulamaların İdarece yapılması veya yaptırılması için imzalanan protokollerle belirlenen inşaat bedelinin yüzde üçünden az, yüzde onundan fazla olmamak üzere, ilgili kurum ve kuruluşlardan alınacak olan idare hizmet payı tutarlarından,

h) İdareye yapılacak bağış ve yardımlardan,

Meydana gelir.

Toplu Konut İdaresinin kaynakları aşağıdaki amaçlar için kullanılır:

a) *(Değişik: 31/7/2003-4966/3 md.)* Ferdi ve toplu konut kredisi verilmesi, köy mimarisinin geliştirilmesine, gecekonduların dönüşümüne, tarihi doku ve yöresel mimarinin korunup, yenilenmesine yönelik projelere kredi verilmesi ve kredilerde faiz sübvansiyonu yapılması.

b) Toplu konut alanlarına arsa temin edilmesi.

c) Araştırma, turizm alt yapıları, konut alt yapıları, okul, karakol, ibadethane, sağlık tesisleri, spor tesisleri, postane, çocuk parkları, benzeri tesisler ve konut sektörü sanayiini teşvik için yatırım ve işletme kredisi verilmesi.

d) İş ve istihdam yaratmak üzere esnaf ve sanatkarlara ait işyerleri ve küçük sanayi teşebbüslerinin kredi yoluyla desteklenmesi.

e) Afet mahallerinde konut yapımının teşvik ve desteklenmesi.

İdare kaynaklarının kullanımına ilişkin usul ve esaslar Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulacak yönetmelikle tespit edilir.

Toplu Konut İdaresinin gelir ve giderleri Yüksek Denetleme Kurulu denetimine tabidir.

Toplu Konut Fonunun kullanma sahası: –Madde 3

(Mülga: 20/6/2001 -4684/7 md.)

İskan sahalılarının tespiti, kamulaştırma ve kadastro: –Madde 4

(Değişik: 5/5/2004 – 5162/2 md.)

(Değişik birinci fıkra: 24/7/2008-5793/7 md.) Başkanlık, gecekondular dönüşüm projesi uygulayacağı alanlarda veya mülkiyeti kendisine ait arsa ve arazilerde veya valiliklerce toplu konut iskan sahası olarak belirlenen alanlarda çevre ve imar bütünlüğünü bozmayacak şekilde her tür ve ölçekteki planlar ile imar planlarını yapmaya, yaptırmaya ve tadil etmeye yetkilidir. Bu

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

10. ÜNİTE

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç: –Madde 1

(1) Bu Yönetmeliğin amacı, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

(1) Bu Yönetmelik;

a) Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ile Proje Tanıtım Dosyasının hangi tür projeler için isteneceği ve içereceği konuları,

b) Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecinde uyulacak idari ve teknik usul ve esasları,

c) Çevresel Etki Değerlendirmesi kapsamına giren projelerin başvuru, inşaat öncesi, inşaat, işletme ve işletme sonrası izlenmesi, kontrolü ve denetlenmesini,

ç) Çevresel Etki Değerlendirmesi sisteminin, çevre yönetiminde etkin ve yaygın biçimde uygulanabilmesi ve kurumsal yapısının güçlendirilmesi için gerekli eğitim çalışmalarını,

kapsar.

Dayanak: –Madde 3

(1) Bu Yönetmelik, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 10 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar: –Madde 4

(1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Anons: Gerçekleştirilmesi planlanan projenin ÇED süreci hakkında, projeden etkilenecek veya etkilenmesi muhtemel halkın yaşadığı yer/yerlerde, ilgili belediyeler ve muhtarlıklarca yapılan sesli duyuruyu,

b) Askıda ilan: Gerçekleştirilmesi planlanan projenin ÇED süreci hakkında, projeden etkilenecek veya etkilenmesi muhtemel halkın yaşadığı yer/yerlerde, il müdürlüğü, kaymakamlık veya muhtarlık binasında bulunan askı ilan yerlerinde yapılan yazılı duyuruyu,

c) Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,

ç) Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar: Çevresel etki değerlendirme başvuru dosyası, çevresel etki değerlendirme raporu, proje tanıtım dosyası, proje ilerleme raporu hazırlamak ve sunmak için gerekli şartları taşıyan kurum/kuruluşları,

d) Başvuru bedeli: Ek-2'deki listede yer alan projelerin proje bedeline göre, Bakanlıkça belirlenmiş olan ve başvuru sırasında proje sahibi veya yetkilisi tarafından ödendiğine dair ibrazı gereken tutarı,

e) Çevresel etki değerlendirme (ÇED): Gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde **en aza** indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları,

f) Çevresel etki değerlendirme başvuru dosyası: Ek-3'te yer alan genel format esas alınarak hazırlanan dosyayı,

g) Çevresel etki değerlendirme genel formatı: Gerçekleştirilmesi planlanan ve Ek-1'deki listede yer alan projelerin özelliklerini, yerini, olası etkilerini ve öngörülen önlemleri içeren ve projeyi genel boyutları ile tanıtan ÇED başvuru dosyasının hazırlanması sırasında esas alınacak Ek-3'teki genel formatı,

1. test

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YÖNETMELİĞİ

1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre çevresel etki değerlendirmesi başvuru dosyası, çevresel etki değerlendirme raporu veya proje tanım dosyası hazırlama yükümlülüğü bakımından aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Bu Yönetmelik kapsamındaki bir projeyi gerçekleştirmeyi planlayan gerçek veya tüzel kişiler; Çevresel Etki Değerlendirmesine tabi projeleri için; ÇED Başvuru Dosyasını, ÇED Raporunu, Seçme Eleme Kriterleri uygulanacak projeler için ise Proje Tanıtım Dosyasını, Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlara hazırlatmak, ilgili makama sunulmasını sağlamak ve proje kapsamında verdikleri taahhütlere uymakla yükümlüdürler.
- B) Kamu kurum/kuruluşları, bu Yönetmelik hükümlerinin yerine getirilmesi sürecinde proje sahiplerinin veya Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşların isteyeceği konuya ilişkin her türlü bilgi, doküman ve görüşü vermekle yükümlüdürler.
- C) Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilir, proje için yatırıma başlanılır ve ihale edilir.
- D) Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Ancak bu durum söz konusu teşvik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine başvurulmasına engel teşkil etmez.

2. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre Bakanlıkça yeterlik verilmiş kurum/kuruluşlar toplantı tarihini, saatini, yerini ve konusunu belirten bir ilanı; projenin gerçekleştirileceği yörede yayınlanan yerel süreli yayın ile birlikte yaygın süreli yayın olarak tanımlanan bir gazetede toplantı tarihinden en az kaç takvim günü önce yayınlattır?

- A) 5
B) 7
C) 10
D) 15

3. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre Komisyon tarafından incelenerek son şekli verilen ÇED Raporu, halkın görüş ve önerilerini almak üzere, Bakanlık ve/veya il müdürlüğü tarafından askıda ilan ve internet aracılığı ile kaç takvim günü görüşe açılır?

- A) 10
B) 15
C) 20
D) 30

4. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğine göre Komisyon üyesi kurum/kuruluşların görüş ve önerileri ile halktan gelen görüş ve öneriler doğrultusunda Bakanlıkça ÇED Raporu Özel Formatı hazırlanır. Komisyon tarafından belirlenen Özel Format, Bakanlık tarafından belirlenen Özel Format Bedelinin bu maddede belirlenen süre içerisinde ödenmesi mukabilinde verilir. Format Bedelinin yatırılmasından sonra, Bakanlıkça kaç iş günü içerisinde Özel Format verilir?

- A) 5 iş günü içerisinde
B) 7 iş günü içerisinde
C) 10 iş günü içerisinde
D) 15 iş günü içerisinde

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU

12. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Uygulama İlkeleri

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) (Değişik: 1/6/2007-5680/1 md.) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (Değişik: 12/6/2002-4761/10 md.) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

e) (Değişik: 13/2/2011-6111/176 md.) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ile bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketlerin yapım ihaleleri.

Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu Fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ve bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketler (e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları ile enerji, su, ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır.

1. Örnek Soru

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Kapsam bakımından;

- I. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.
- II. Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.
- III. Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

Belirtilen idarelerin hangilerinin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I-II   E) I-II-III

Cevap E

2. test

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU

1. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre "Tekliflerin değerlendirilmesi ve ihalenin yapılması"yla ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) İhale komisyonu teklif zarflarını alınış sırasına göre inceler.
- B) Mali teklifleri içeren zarflar bir tutnağa bağlanarak açıklanmaksızın ihale komisyonunca toplu hâlde paketlenir.
- C) Verilen teklifler zeyilname düzenlemesi hâli hariç geri alınabilir, değiştirilebilir.
- D) Belgeleri eksik olan veya istenilen şartlara uygun olmadığı tespit edilen isteklilerin teklifleri değerlendirme dışı bırakılır.

2. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre,

- I. İhale mevzuatı ile ilgili eğitim vermek, ulusal ve uluslararası koordinasyonu sağlamak
- II. Haklarında ihalelere katılmaktan yasaklama kararı verilenlerin sicillerini tutmak
- III. Araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunmak

Yukarıda verilen görev ve yetkiler aşağıdakilerden hangisine aittir?

- A) Hazine ve Maliye Bakanlığı
- B) Kamu İhale Kurumu
- C) Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
- D) Cumhurbaşkanlığı

3. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Kamu İhale Kurulu ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kurul kararları yerindelik denetimine tabi tutulabilir.
- B) Kurul, başkan ve üyeleri ile kurul personeli hakemlik yapamazlar.
- C) Kurul üyeleri ve kurum personeli, görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından devlet memuru sayılırlar.
- D) Kurulda oyların eşit olması hâlinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukla kabul edilir.

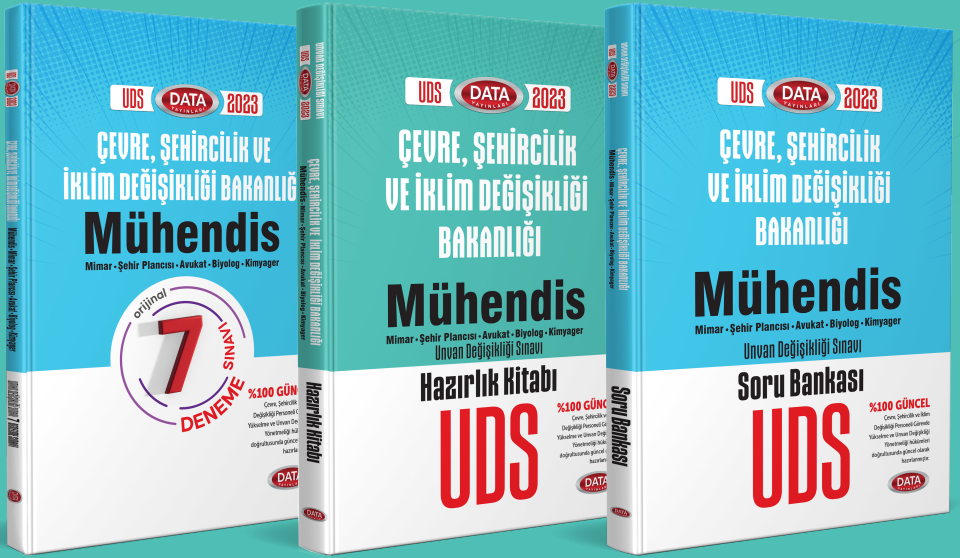
4. "4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere başkanın önerisi üzerine .....tarafından ..... tane başkan yardımcısı atanır."

Yukarıda verilen ifadede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) bakan - beş
- B) bakan - dört
- C) cumhurbaşkanı - üç
- D) cumhurbaşkanı - dört

5. Dinamik alım sisteminin süresi kaç aydan fazla olamaz?

- A) 12
- B) 24
- C) 48
- D) 52

www.datayayinlari.com
bilgi@datayayinlari.com

İvedik Organize Sanayi
Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81
Faks: 0312 342 23 58

ISBN 978-605-7511-77-5

9 786057 511775